

Näkökulmia luvun 3 tehtäviin ja kuviin

1. Miksi Roomaa voidaan pitää patriarkalisena yhteiskuntana?

- Perheessä isällä oli suurin auktoriteetti, eikä sitä saanut kyseenalaistaa.
- Isällä oli oikeus kurittaa lapsiaan.
- Hän valitsi lapsilleen puoliset ja samalla sopi yhteiskunnallisia suhteita.
- Isä johti perheen uskonnollisia menoja.
- Vain miehet saivat osallistua politiikkaan.
- Sana patriarkalisuus tulee latinan sanasta pater, joka tarkoittaa isää.

2. Perustele väite: Antiikin roomalaiset keskittyivät käytännön asioihin.

- Roomalaisten jumalilla oli käytännölliset ominaisuudet verrattuna Kreikan jumaliin.
- Ihmisten tehtävä oli palvoa jumalia, ja jumalat hoitivat sen jälkeen oman osuutensa.
- Roomalaiset keskittyivät insinööritaidon kehittämiseen mm. vesijohtojen, viemäreiden sekä rakennusten ja tieverkostojen rakentamiseen.
- Lainsäädännöllä ja sen kehittämällä oli roomalaisessa yhteiskunnassa keskeinen merkitys, ainakin ennen keisariaikaa.

3. Pohdi, miksi kristinusko muuttui Roomassa kielletystä uskonnosta ainoaksi sallituksi.

Idän pelastususkonnot vetosivat roomalaisiin erityisesti 200-luvulla, koska elämä oli epävarmaa.

Kristinuskon suosiota lisäsivät seuraavat asiat:

- alkukirkon ajatukset tasa-arvosta houkuttivat myös orjia ja naisia
- seurakuntajärjestelmä teki yhteisöistä tiiviitä
- hyvät kulkuyhteydet levittivät ajatuksia
- ilosanoma rappioituvan Rooman keskellä.

Konstantinus Suuri käytti kristinuskoa hyväkseen taistelussa Liciusta vastaan: Konstantinus hankki kristittyjen kannatuksen suosimalla heitä. Kristityt saivat verohelpotuksia ja kirkkoja rakennettiin. Hän itse otti kasteen vastaan vasta kuolinvuoteellaan vuonna 337. Kristinuskosta tuli ainoa sallittu uskonto Theodosius Suuren aikana vuonna 392.

4. Sijoita seuraavat historian tapahtumat kronologiseen järjestykseen:

- a) Rooman keisariaika
- b) hellenismi
- c) Länsi-Rooman tuho
- d) antiikin Ateenan suuruuden aika
- e) kristinuskon voitto

Oikea järjestys:

- d) antiikin Ateenan suuruuden aika (400-luku eaa.)
- b) hellenismi (323–30 eaa.)
- a) Rooman keisariaika (27 eaa.–476 jaa.)
- e) kristinuskon voitto (300-luku jaa.)
- c) Länsi-Rooman tuho (476 jaa.)

5. Esseetehtävä: Millainen vaikutus antiikilla on ollut länsimaiseen kulttuuriin?

- Kreikasta ja hellenistiseltä alueelta vaikutteita erityisesti mytologian, taiteen, kirjallisuuden, filosofian sekä demokratian alueille. Myös matematiikassa geometrian perusajatukset ovat lähtöisin antiikin Kreikasta.
- Roomasta tuli paljon vaikutuksia suoraan niihin yhteiskunnan osa-alueisiin, jotka liittyivät imperiumin hallintoon (lainsäädäntö, latina, insinööritaito).
- Rooman yhtenäinen imperiumi mahdollisti sen, että kulttuurivaikutteet levisivät laajalle alueelle Euroopassa. Merkittävää on ollut esimerkiksi vaikutteet kieleen latinan kielen kautta.
- Kristinuskon leviäminen voidaan katsoa myös roomalaiskulttuurin vaikutukseksi.
- Antiikin kulttuuria on ihannoitu ja se on vaikuttanut esimerkiksi renessanssin tyyliuntaan.

6. Lue roomalaisen virkamiehen Pliniuksen kuvauksia yhteiskunnasta.

Mitä lähde kertoo roomalaisesta yhteiskunnasta?

Rooman varakas virkamies Gaius Plinius tervehtii Maximusta Trajanuksen hallintoaikana vuonna 117 jaa. Roomassa:

Teit oikein, kun lupasit gladiaattorikisat veronalaisille, jotka jo ennestään sinua rakastavat, ihailevat ja kunnioittavat. Veronasta sait myös erittäin rakkaan ja oivallisen vaimon. Hänen muistokseen tulee pystyttää jokin muistomerkki tai järjestää gladiaattorinäytäntö, joka onkin erittäin sopiva hautajaisten yhteydessä. Lisäksi sinulta pyydettiin tätä niin yksimielisesti, että kieltäytyminen olisi tuntunut pikemminkin kovasydämiseltä kuin päättäväiseltä. Sekin on oivallista, että olet järjestänyt kisat niin taitavasti kustannuksia kaihtamatta. Tämä osoittaa luonteesi suurenmoisuutta.

Olisin toivonut, että afrikkalaiset eläimet, joita olit ostanut paljon, olisivat ehtineet perille määräpäivään mennessä. Ne viivästyivät myrskyn vuoksi, mutta ei ollut sinun vikasi, etteivät ne tulleet perille. Sinä olet joka tapauksessa ansainnut täyden tunnustuksen. Voi hyvin.

Lähde: Plinius nuoremman kirjeitä Trajanuksen ajan Roomasta. Suomen Kirjallisuuden Seura. 2005. Suomentajat Tuulikki Elo ja Heikki Laakkonen.

- Lähde osoittaa kuinka kansalaisille tarjotuilla huvituksilla, kuten gladiaattorikisojen järjestämisellä, haettiin kansansuosioita. Ansiona pidetään sitä, että kisojen järjestelyissä ei säästelty.
- Järjestettyjen huvitusten loistokkuudesta kertoo se, että sinne oli tarkoitus tuoda eläimiä Afrikasta, vaikka niitä ei myrskyn takia pystytty kuljettamaan paikalle ajoissa. Virke kertoo myös siitä, että Rooma oli imperiumi ja hallitsi laajoja alueita.
- Yhteiskunnan ylempien luokkien edustajien kuoltua heille pystytettiin muistomerkkejä.
- Tekstistä voi löytää myös viitteitä naisten asemasta Roomassa. Maximus rakasti ja kunnioitti vaimoaan ja siksi aikoi muistaa häntä suurelleisesti.

Ajatuksia lähdekritiikkiin: Tekstikatkelma on alkuperäislähde. Se on kirjoitettu keisari Trajanuksen hallintokauden aikana, joten se kertoo hänen aikansa yhteiskunnasta. Virkamies kirjoittaa keisari Trajanukselle. Kirjoituksessa on kohtelias sävy.